

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

**щодо проекту Закону про внесення змін до
деяких законодавчих актів України щодо забезпечення права на пенсію
у випадках не перерахування роботодавцями страхових внесків
(реєстр. № 6599 від 21 червня 2017 року)**

Комітет з питань правової політики та правосуддя на засіданні 28 лютого 2018 року (протокол № 67) розглянув на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення права на пенсію у випадках не перерахування роботодавцями страхових внесків (реєстр. № 6599 від 21 червня 2017 року), поданий народним депутатом України Одарченком Ю.В. (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою Законопроект розроблено з метою захисту права людини на належну пенсію шляхом врегулювання ситуації щодо неврахування пенсійного стажу та отриманої заробітної плати особам, які були офіційно працевлаштовані, але з вини роботодавців внески до Пенсійного фонду України за них не перераховувалися.

Для досягнення мети автором пропонується доповнити статті 24 та 40 Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування» положеннями, відповідно до яких у випадку, якщо застрахована особа отримувала заробітну плату або інший дохід, але з вини роботодавця внески до Пенсійного фонду України не перераховувалися, застрахована особа має право на врахування відповідного періоду часу до загального пенсійного стажу. При цьому, вказана заробітна плата такого працівника зараховується до суми доходів, що використовується для розрахунку розміру пенсії. Також Законопроектом передбачається, доповнити Кодекс адміністративного судочинства України приписом, згідно з яким у справах скороченого провадження щодо спорів, визначених пунктом 2 частини першої статті 183-2 Кодексу, за позовами осіб, які досягли пенсійного віку, відстрочка сплати судового збору до вирішення справи в суді першої інстанції застосовується судом за заявою позивача обов’язково.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

Відповідно до Основного Закону (стаття 1, частини перша, друга статті 8, частина друга статті 19) Україна є соціальною, правовою державою, в якій визнається і діє принцип верховенства права; Конституція України має найвищу юридичну силу; закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй; органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Конституція України (стаття 3) проголошує людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Основний Закон України (частина перша статті 46) закріплює право громадян на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, у старості та в інших випадках, передбачених законом. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення.

Загальною декларацією прав людини (стаття 22, частина перша статті 25) передбачено, що кожна людина, як член суспільства, має право на соціальне забезпечення та на такий життєвий рівень, включаючи необхідне соціальне обслуговування, який є необхідним для підтримання здоров'я і добробуту її самої та її сім'ї, і право на забезпечення, зокрема, в разі старості чи іншого випадку втрати засобів до існування через незалежні від неї обставини.

Право на пенсійне забезпечення є складовою конституційного права на соціальний захист.

Як зазначив Конституційний Суд України у Рішенні від 7 жовтня 2009 року № 25-рп/2009, конституційне право на соціальний захист включає і право громадян на забезпечення їх у старості. Пенсія за віком, за вислугу років та інші її види, що призначаються у зв'язку з трудовою діяльністю, заслужені попередньою працею і є однією з форм соціального захисту. Цим визначається зміст і характер обов'язку держави стосовно тих громадян, які набули право на одержання пенсії (абзац третій підпункту 3.1 пункту 3 мотивувальної частини).

Згідно з правовою позицією Конституційного Суду України, викладеною в Рішенні від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005, конституційні принципи, на яких базується здійснення прав і свобод людини і громадянина в Україні, включаючи і право на пенсійне забезпечення, передбачають за змістом

статей 1, 3, 6 (частина друга), 8, 19 (частина друга), 22, 23, 24 (частина перша) Основного Закону України правові гарантії, правову визначеність і пов'язану з ними передбачуваність законодавчої політики у сфері пенсійного забезпечення, необхідні для того, щоб учасники відповідних правовідносин мали можливість завбачати наслідки своїх дій і бути впевненими у своїх законних очікуваннях, що набуте ними на підставі чинного законодавства право, його зміст та обсяг буде ними реалізовано, тобто набуте право не може бути скасоване, звужене (пункт 4 мотивувальної частини).

При цьому, у Рішенні від 13 травня 2015 року № 4-рп/2015 Конституційний Суд України зауважив, що в Україні на конституційному рівні гарантовано право громадян на соціальний захист, для забезпечення якого необхідне здійснення комплексу державно-правових заходів, одним із яких є законодавче визначення основ соціального захисту, форм і видів пенсійного забезпечення.

Конституційний Суд України зазначив, що Основний Закон України закріплює основоположні засади права громадян на соціальний захист і відносить до законодавчого регулювання механізм реалізації цього права (абзаци другий, третій підпункту 2.1 пункту 2 мотивувальної частини).

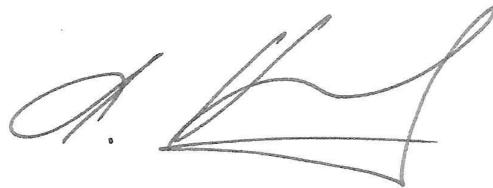
До того ж, конституційні принципи правої держави та верховенства права, а також визнання найвищої юридичної сили Конституції України, норми якої є нормами прямої дії (статті 1, 8 Основного Закону України), зобов'язують суди під час розгляду справ керуватися основними зasadами судочинства, передбаченими частиною третьою статті 129 Конституції України, іншими зasadами судочинства в судах окремих судових юрисдикцій, якщо вони визначені законом (частина четверта статті 129 Основного Закону України). Зокрема, діяльність судів адміністративної юрисдикції під час розгляду справ, що виникають із спорів про соціальний захист окремих категорій громадян, здійснюється відповідно до такої засади судочинства, як законність, за якою суд вирішує справи згідно з Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та застосовує інші нормативно-правові акти (пункти 1, 2 частини першої статті 9 Кодексу адміністративного судочинства України) (абзац сьомий пункту 4 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 21 січня 2012 року № 3-рп/2012).

За Конституцією України (пункти 6, 14 частини першої статті 92) основи соціального захисту, форми і види пенсійного забезпечення та судочинство визначаються виключно законами України. Прийняття законів Основний Закон України відносить до повноважень Верховної Ради України як единого органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85).

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення

права на пенсію у випадках не перерахування роботодавцями страхових внесків (реєстр. № 6599 від 21 червня 2017 року), поданий народним депутатом України Одарченком Ю.В., не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ